

බෞද්ධ ශිෂ්ටාචාරය

රත්නපුර කලාපය - 12 ශ්‍රේණිය

සති පාසල

4.1 නිපුණතා මට්ටම

හොඳ නරක විනිශ්චය කිරීමේලා භාවිත බෞද්ධ නිර්ණායක

පුද්ගලයාගේ සමාජයේ උභයාර්ථය, යහපැවැත්ම, පාරිශුද්ධිය පිණිස විෂය වන්නා වූ බෞද්ධ ආචාර ධර්ම, බෞද්ධ ජන ජීවිතය හා අත්‍යන්තයෙන් බෙදී පවතී. ඒ උදෙසා මාර්ගෝපදේශ සපයන බෞද්ධ ඉගැන්වීම් රැසකි. බුදු සමය විසින් ඒවා උපයෝගී කොට ගනිමින් පුද්ගල වර්ධන හා වර්ත ඇගයුම්කරණයට ලක්වනු ලබයි. හොඳ නරක, පුණ්‍ය පාප, කුසල අකුසල, සාධු අසාධු, සම්මා මිච්ඡා, කරුණිය අකරුණිය, විඤ්ඤුපසත්ථ විඤ්ඤුගරහිත, අරිය අනරිය, ආදී වූ පුද්ගල වර්ධනවත් ඇගයීම්කරණය පිණිස යොදා ගෙන ඇත. මෙම ව්‍යවහාරයන්හි විභේදනය ත්‍රිපිටක ධර්ම පරිශීලනයෙන් මැනවින්වට හා ගත හැකිය.

බුදුසමය විසින් අරුත් විමසන ලද නරක, පාප, අකුසල , අසාධු, මිච්ඡා, අකරුණිය, විඤ්ඤුගරහිත ආදී යෙදුම් අතරින් ‘අකුසල’ යන ව්‍යවහාරය අතිශය වැදගත් වෙයි. ‘අකුසල’ යන ව්‍යවහාරයෙන් රෝගී, වැරදි, අදක්ෂ’ යන අර්ථ ව්‍යුත්පන්න වන හෙයින් පුද්ගලයා රෝගී කරවන, වරද සහගත කරවන, දුර්වල කරවන ක්‍රියා ‘අකුසල’ වශයෙන් හඳුන්වනු ලැබේ.

එමෙන් ම අසාධු වර්ධනවත් කෙරෙත් බැහැර වන බෞද්ධයා ස්වකීය වර්ධනවත් සාධු සම්මත කරගනු පිණිස පුද්ගල ශක්තිය හා ස්වාධීනත්වය යොදා ගනිමින් හොඳ, කුසල, පුණ්‍ය, සාධු, සම්මා, කරුණිය, විඤ්ඤුපසත්ත ක්‍රියාවන් සිදු කළ යුතුය.

පුද්ගල වර්ධනවත් මෙන් ම පුද්ගල වර්ත ද ‘බෞද්ධ ව්‍යවහාරයන්’ පසුබිම් කොට ගනිමින් ඇගයුම්කරණයට ලක් කර තිබේ. ඒ අනුව, බාල පණ්ඩිත, සප්පුරුස අසත්පුරුස, පුඤ්ඤවා, පාපිවා ආදී වශයෙන් පුද්ගල වර්ත හඳුන්වනු ලැබේ.

‘චේතනාව හා විපාකය’ මෙම නිර්ණායකයන් කෙරෙහි පසුබිම් වූ විශේෂ සාධකයක් වේ. එය ‘චේතනා විභාගයයි’ කුසල මූල හා අකුසල මූල අනුසාරයෙන් මෙම සාධකය පැහැදිලිව වටහාගත හැකිය. ඒ අනුව ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ යන අකුසල මූල මූලික කොට ගනිමින් සිදු කරනු ලබන ක්‍රියා ‘අකුසල කර්ම’ ලෙස ද අලෝභ, අදෝස, අමෝහ යන කුසල මූලික කොට ගනිමින් කරනු ලබන ක්‍රියා ‘කුසල කර්ම’ ලෙස ද හැඳින්වෙයි.

තවද චේතනාවට මූලිකත්වය දී සිදු කරනු ලබන කුසලාකුසල කර්ම විනිශ්චය සඳහා විපාකය දෙස බලා තීන්දු ගැනීම වැදගත්ය. අලෝභා දී යහපත් චේතනා මුල්ව කරන ක්‍රියාවන්ගෙන් හොඳ විපාක සැලසෙන

අතර ලෝභා දී අයහපත් චේතනා මුල් ව කෙරෙන ක්‍රියාවන්ගෙන් නරක විපාක සැලසෙන බව බුදුදහම සඳහන් වේ.

'චේතනාවට හා විපාකයට' මූලිකත්වය දෙමින් කුසලාකුසල විනිශ්චය කිරීම සම්බන්ධ ව ධම්මපදයෙහි යමක වගයෙ හි පළමු හා දෙවන ගාථා නිදර්ශන සපයයි. එහි පළමු ගාථාවේ අර්ථය අනුව

“සිතේ ඇතිවන කුසල අකුසල ආදී ධර්මයන්ට හෙවත් චෛතසිකයන්ට සිත පෙරටු කොට ඇත්තාහ. සිත අධිපති කොට ඇත්තාහ. සිත මූල්ය. ඒවා සිත ශ්‍රේෂ්ඨ කොට පවතී. සිතින්ම උපදී. එහෙයින්

“යමෙක් නරක ගති වලින් කිලිටි, වූ සිතින් යමක් කියයි නම්, කරයි නම් ගැළ අදින ගොනාගේ පාදය අනුව ඇදෙන රෝදය සේ ඔහු පසුපස දුක ලුහුබඳියි.”

එම ගාථාවේ සංක්ෂිප්ත අර්ථය නම්, කිලිටි සිතින් යමෙක් යමක් කියන්නේ ද කරන්නේ ද එය හේතු ප්‍රත්‍ය කොටගෙන හටගත් දුක එම පුද්ගලයා පසුපස ගමන් කරන බවයි. එමෙන් ම

“යමකු ප්‍රසන්න වූ සිතින් යමක් කියන්නේ ද කරන්නේ ද එය හේතු ප්‍රත්‍ය කොට ගත් සැපය එම පුද්ගලයා සමග සෙවනැල්ල සේ ගමන් කරන බවයි.”

“සිතේ ඇතිවන කුසල ආදී ධර්මයන්ට හෙවත් චෛතසිකයන්ට සිත මූල්ය. ඒවා සිත ම අධිපති කොට ඇත්තාහ. පෙරටු කොට ඇත්තාහ. ශ්‍රේෂ්ඨ කොට පවතී. සිතින් ම උපදී. එහෙයින් යමෙක් පහන් සිතින් යමක් කියයි නම් කරයි නම් සිරුර නොහැර යන සෙවනැල්ල සේ සැප ඔහු ලුහුබඳියි.

ඒ අනුව, යමක වශ්ගය පළමු හා දෙවන ගාථා අනුසාරයෙන් කුසලාකුසල ක්‍රියා තීරණය කිරීමේ ලා චේතනාව හා විපාකය පාදක කොට ගන්නා ආකාරය උපමානුසාරයෙන් මැනවින් නිර්ණය කළ හැකිය.

“කර්මය” පිළිබඳව බුදු දහමේ ගැඹුරු විචරණයක් සැපයෙන අතර බෞද්ධ කර්ම විභාගයෙහි විශේෂිත ලක්ෂණය වනුයේ චේතනාවට මුල් තැන දී විචරණය කිරීමයි. මේ පිළිබඳව නිබ්බේධික පරියාය මෙන්ම චුල්ලකම්ම විභංග සූත්‍රය අනුසාරයෙන් පැහැදිලිව හඳුනාගත හැකිය. ඒ අනුව,

“චේතනා හං භික්කවේ කම්මං වදාමි චේතයිත්වා කම්මං කරෝති කායේන වචාය මනසා”

(සිතින් සිතා කයින් වචනයෙන් හා මනසින් කර්ම රැස් කරන කල්හි පහළවන චේතනාව මම කර්මය යැයි කියමි.)

පුද්ගල කය, වචනය හා සිත යන ත්‍රිදොරින් කරනු ලබන ක්‍රියා, හැසිරීම්, කාය කර්ම, වචී කර්ම හා මනෝ කර්ම වශයෙන් වර්ගීකරණයට ලක් කරයි. එම ක්‍රියා පුද්ගලයාගේ ස්වාර්ථය පිණිස මෙන් ම සමාජයෙහි ඉෂ්ටාර්ථය පිණිස ද බලපායි. හොඳ, නරක හෙවත් කුසල අකුසල කර්ම වශයෙන් නිර්ණය කිරීමේ දී එම

ක්‍රියාවට මූලික වූ චේතනාව ම වැදගත් වෙයි. හොඳ චේතනා මුල් වී නම්, එය කුසල කර්මයක් වෙයි, නරක චේතනා මුල් වී නම් එය අකුසල කර්ම වෙයි.

කර්මය පිළිබඳ ව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ ධර්මය ස්වාධීන විචරණයකි. එය වෙනත් කර්මවාදයක අනුකරණයක් නොවේ. එබැවින් කර්මය පිළිබඳ නිසි අවබෝධයක් ලබා ගැනීම බෞද්ධ ජීවිතයට අර්ථාන්විත හා ධර්මානුකූල චරිතාකමක් ලබාදීම සඳහා මනා පිරිවහලක් වේ.

එමෙන් ම අධර්ම වර්ගය, විෂසම වර්ගය හේතුවෙන් සත්ත්වයන් දුගතිගාමී වන බවත් ධර්මවාර්ගය හා සම වර්ගය හේතුවෙන් සත්ත්වයන් සුගතිගාමී වන බවත් පෙළ දහමෙහි දැක්වේ. කය, වචනය, සිත යන තිදොරින් සිදුවන ප්‍රාණසාකාදී දස වැදෑරුම් අකුසල් අධර්ම වර්ගය, විෂම වර්ගය වශයෙන් ද ඒවායින් වැළකී සිටීම “ධර්මවාර්ගය” “සම වර්ගය” වශයෙන් ද බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළහ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ කේසපුත්ත කාලාමවරුන් අරභයා දේශනා කොට වදාළ කාලාම සූත්‍රය කුසලාකුසල විනිශ්චය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය මැනවින් ප්‍රකට කරවන සූත්‍ර දේශනාවකි. එම සූත්‍ර දේශනාවට අනුව, බුදුරජාණන් වහන්සේ හොඳ නරක විනිශ්චය පිළිබඳ ව පුද්ගල චිත්තනය විමසන නිදහසින් යුත් ස්වාධීන වූ මාර්ගයක් ලෙස පෙන්වා දුන්හ. ඒ අනුව

- මා අනුස්සවේන - අප විසින් මෙසේ අසා ඇතැයි ද
- මා පරම්පරායය - පරම්පරාවේ මෙසේ තිබේ යැයි ද
- මා ඉතිකිරාය - මෙය මෙසේ යන ආරංචියි ද
- මා පිටක සම්පදාය - පිටකයට ගැළපේ යැයි ද
- මා තක්ක හේතු - තර්කයට ගැළපේ යැයිද
- මා නය හේතු - න්‍යායයට ගැළපේ යැයි ද
- මා ආකාරපරිචිතක්කේන - විචාරයට ලක් කෙරේ යැයි ද
- මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛත්තියා - දෘෂ්ටියට ගැළපේ යැයි ද
- මා භබ්බරූපතාය - මේ දක්ෂයා යැයිද
- මා සමණෝ නො ගරුති - මේ මාගේ ගුරුවරයා යයිද

ආචාරශීලී ව සිතා මෙරමාගේ යම් මතයක් නොපිළිගත යුතු බවත්,

“මේ කුසල් ය, මෙය නිවැරදි ය, මේ පිළිගත් විට සුඛ සිද්ධිය හා සැප පිණිස පවතී කියා වැටහේ නම් එය ඔබ විචාරශීලී ව පිළිගත යුතු බවත්” යනුවෙන් එම ස්වාධීන චිත්තන මාර්ගය දේශනා කළහ.

“කාලාමයෙනි, මේ දහම් අකුසල්ය, මේ දහම් වරද සහිතය, මේ දහම් නුවණැත්තන් විසින් ගරහිතය, මේ දහම්හු සපුරන ලද්දහු සමාදන් කොට ගන්නා ලද්දාහු අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස පවතින්නාහු යි යම් කලෙක

තෙපි තුමු ම දැනගන්නාහු නම්, කාලාමයෙනි, එකල්හි තෙපි එය දුරු කරව' යි යමක් කියන ලද නම්, තෙල මේ සඳහා කියන ලදී.”

“කාලාමයෙනි, යම් කලක තෙපි මේ දහම්හු කුසල්හ, මේ දහම් අනවජ්ජයහ, මේ දහම්හු විඤ්ඤප්පසත්ත ය, මේ දහම්හු සම්පූර්ණ කොට ගන්නා ලද්දාහු සමාදන් කොට ගන්න ලද්දාහු වැඩ පිණිස සුව පිණිස පවතින්නාහ’ තුමු ම දන්නාහු නම්, එකල කාලාමයෙනි, තෙපි උපයාගෙන වසව”

ඒ අනුව, කුශලාකුශල විනිශ්චය පුද්ගලයාගේ හෘදය සාක්ෂියට එකගව, ඒ ඒ ක්‍රියාවන්ට මුල් වන මානසික ගති ලක්ෂණ පදනම් කොට ගනිමින් සිදු කළ යුතු බවත් මෙම ‘මානසික ගති ලක්ෂණ’ වශයෙන් හඳුනාගත හැක්කේ අකුසල ක්‍රියාවන්ට මුල්වන ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ ක්‍රියාවන් හා කුසල ක්‍රියාවන්ට මුල් වන අලෝභ, අදෝස, අමෝහ චෛතසිකයන් බවත් බුද්ධ දේශනාවයි.

‘විපාකය’ පදනම් කොට ගනිමින් කර්ම විභාග කොට දැක්වීම සම්බන්ධව “ ධම්මපදයෙහි” පැහැදිලි විවරණයක් දක්නා ලැබේ.

“නතං කම්මං කතං සාධු යං කත්වා අනුතප්පති

යස්ස අස්සුමුබෝ රෝදං විපාකං පටිසේවති”

“යම් ක්‍රියාවක් කොට පසුතැවිලි වන්නට සිදු වේ ද, යමක විපාකය කඳුළු පිරි මුහුණින් යුතුව හඬමින් විඳින්නට සිදුවේ ද එබඳු දේ නොකිරීම හොඳය.”

මෙහි සංක්ෂේපිත අර්ථය නම් ක්‍රියාවක් කිරීමෙන් අනිෂ්ට විපාකයක් ලැබේ නම් එය ‘අකුසල කර්මයක්’ වන බව ය.

“තං ච කම්මං කතං සාධු යං කත්වා නානුතප්පති

යස්ස පතීතෝ සුමනෝ විපාකං පටිසේවති”

“යම් ක්‍රියාවක් කිරීමෙන් පසුතැවිලි වන්නට සිදු නොවේද යම් විපාකය ප්‍රීතියෙන් හා සොම්නසින් යුක්ත ව විඳිය හැකි වේ ද එබඳු දේ කිරීම යහපත් වේ” එනම්, යම් ක්‍රියාවක් කිරීමෙන් ඉෂ්ට විපාකයක් හිමි වේ ද එය ‘කුසල කර්මයකි”.

මෙපරිද්දෙන් මෙලොව හා පරලොව වශයෙන් ද ‘විපාකය’ මුල් කොට ගනිමින් කුසලාකුසල නිර්ණය කිරීම පිළිබඳ ව බුදු දහමේ ඉගැන්වේ. ධම්ම පදයෙහි යමක වග්ගයෙහි 17වන හා 18 වන ගාථා මේ සඳහා නිදසුන් සපයයි.

“ඉධ තප්පති පෙච්ච තප්පති පාපකාරී උභයත්ථ තප්පති

පාපං මේ කතන්ති තප්පති භීයෝ තප්පති දුග්ගතිං ගතෝ”

“පව් කළ තැනැත්තා මෙලොවත් තැවෙයි. පරලොවත් තැවෙයි. දෙලොවම තැවෙයි. මා විසින් පවක් කරන ලදැයි සිතා තැවෙයි දුගතියට ගියේ වඩාත් තැවෙයි.”

“ඉඬ නන්දති පෙච්ච නන්දති කතපුඤ්ඤෝ උභයත්ථනන්දති

පුඤ්ඤං මේ කතත්ති නන්දති භියෙය් නන්දති සුග්ගතිංගතෝ”

“පින් කළ තැනැත්තා මෙලොවත් සතුටු වෙයි, පරලොවත් සතුටු වෙයි. මා විසින් පින් කරන ලද්දේ යි සිතා සතුටු වෙයි. සුගතියට ගියේ වඩාත් සතුටු වෙයි”

පින් රැස් කරන්නන් සුගතිගාමී වන බවත් පව් රැස් කරන්නන් නිරයගාමී වන බවත් මෙමගින් විද්‍යාමාන වේ. බුදු දහමේ ඉගැන්වෙන මහජන සුඛ සිද්ධිය සඳහා උද්‍යාන රෝපණය, වන රෝපණය, ළිං පොකුණු කැනීම මගින් සැමදා පින් වැඩෙන එනම් මෙලොව හා පරලොව සුවදායක වන බවත් එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් මතු දෙලොව උත්පත්තිය ලැබෙන බවත් සඳහන් වේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ කුසලාකුසල විනිශ්චය සඳහා දේශනා කොට වදාළ ප්‍රායෝගික පදනමක් අම්බලට්ඨික රාහුලෝවාද සුත්‍රානුසාරයෙන් හඳුනාගත හැකි ය. මෙම සුත්‍රයේ අන්තර්ගත පරිදි කුඩා රාහුල භිමියන් අමතා,

“රාහුලය, ඔබ කුමක් සිතන්නෙහි ද, කැඩපතෙහි ඇති ප්‍රයෝජනය කුමක්ද”

“ප්‍රත්‍යවේක්ෂණය’ යි ස්වාමීනි” යනුවෙන් රාහුල භිමියන් පිළිතුරු ලබා දුන්හ.

කැඩපතකින් තමා ම තම සිරුර නිරීක්ෂණය කරන්නා සේ තම කායික, වාචසික හා මානසික ක්‍රියා ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කළ යුතු බවයි.

ඒ අනුසාරයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ අමතා දේශනා කොට වදාළ සද්ධර්මය මගින් හොඳ නරක විනිශ්චයෙහි ලා ‘ප්‍රත්‍යවේක්ෂණය’ ප්‍රායෝගික පදනමක් වශයෙන් යොදා ගැනීමේ වැදගත්කම පැහැදිලි වෙයි. එය අම්බලට්ඨික රාහුලෝවාද සුත්‍රයෙහි තවදුරටත් මෙසේ විග්‍රහ වෙයි.

“ඔබ සෑම ක්‍රියාවක් කරන විටම, වචයක් පවසන විටම, සෑම සිතිවිල්ලක් සිතන විට ම ප්‍රත්‍යවේක්ෂණය කළ යුතුය. ඔබට යමක් කරන්නට වුවමනා වූ විට එය තමාගේ හෝ අනුන්ගේ හෝ උභය පක්ෂයේම හෝ විපතට හේතු වේද, දුක් ඇති බවට පෙරලෙන සාවද්‍ය ක්‍රියාවක් හෝ අකුසලයක් හෝ වේ ද යනුවෙන් ප්‍රත්‍යවේක්ෂණය කළ යුතුය. ප්‍රත්‍යවේක්ෂණයෙන් එය දුක් පිණිස පවතී යැ’යි වැටහේ නම් ඒකාන්තයෙන් ම ඔබ එය නොකළ යුතුය. එහෙත් ප්‍රත්‍යවේක්ෂණයෙන් එය දුක් පිණිස නොව සුව පිණිස පවතී යැ’යි හැඟේ නම් ඔබ එය කළාට වරදක් නැත.”

මෙම අර්ථය විවරණය මගින් ද්වනිත වන්නා වූ හොඳ නරක විනිශ්චයෙහි ලා අන්‍යයා හා උභය පක්ෂය යන තුන් වැදෑරුම් අංශයන් කෙරෙහි එම ක්‍රියාවෙහි ප්‍රතිඵලය බලපාන අන්දම තමා විසින් ම නුවණින් සිතා බලා කටයුතු කිරීම හඳුන්වා දෙයි.

හොඳ නරක විනිශ්චයෙහි ලා බුදු දහමේ ඇති ඉගැන්වීම් රාශිය අතුරින් අංගුත්තර නිකායේ තික නිපාතයේ ආදී ආධිපත්‍ය ධර්ම යනුවෙන් හඳුන්වා දුන් ක්‍රමවේද ක්‍රිත්වය ද බෞද්ධ ජන ජීවිතයේ සාරපෝෂණය පිණිස මාර්ගෝපදේශ සපයන වටිනා ධර්ම උපදේශයන්ය. එම ක්‍රමවේද ක්‍රිත්ව නම්,

අත්තාධිපතෙය්‍ය ක්‍රමය - තමා ම අධිපති කොට සිතා බැලීම

ලෝකාධිපතෙය්‍ය ක්‍රමය - ලෝකයා (අනුන්) අධිපති කොට සිතා බැලීම

ධම්මාධිපතෙය්‍ය ක්‍රමය - ධර්මය අධිපති කොට සිතා බැලීම

අත්තාධිපතෙය්‍ය ක්‍රමය නම්, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණයෙන් හා නුවණින් සිතා එනම්, තමා විසින් ම නැවත නැවත සිතා බැලීම මගින් කුසල් අකුසල් නිර්ණය කිරීමයි.

ලෝකාධිපතෙය්‍ය ක්‍රමය නම්, මහජනමතය පිළිගෙන තීරණයට එළඹීම වේ. එනම් විශ්ව සම්මතයන්ට එකඟව සදාචාර ධර්මයන් මගින් එකඟ වූ ක්‍රමය අනුව තීරණයට එළඹීමයි.

ධම්මාධිපතෙය්‍ය ක්‍රමය යනු, ධර්මයට අනුව තීරණ ගැනීමය. කුසල-අකුසල විනිශ්චයෙහි ලා යමෙකුට ගැටලුවක් කුකුසක් පැන නැගී ඇති කල්හි එම ගැටලුව නිරාකරණය කිරීම ය.

පිණිස මෙම ක්‍රමවේද ක්‍රිත්වය ඊට ආදේශ කළ හැකිය. එහි දී මෙම පරීක්ෂණ ක්‍රමවේද ක්‍රිත්වයෙන් එකම පිළිතුර ලැබේ නම් එම තීරණය හොඳ නරක විනිශ්චයේ ලා ඉතා නිවැරදි තීරණය බවට පත්වේ.

තමා උපමා කොට ගෙන හොඳ - නරක තීරණය කිරීමේ තවත් වැදගත් ක්‍රමවේදයක් සංයුක්ත නිකායෙහි වේද්වාර සූත්‍ර අනුසාරයෙන් හඳුනාගත හැකිය. එනම් “අත්තූපනායක ධර්ම පර්යාය ක්‍රමයයි.” එම සූත්‍රයෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ පරිදි,

“මම බොහෝ කල් ජීවත් වනු කැමැත්තෙමි. සුවපහසු විදිණු කැමැත්තෙමි. දුක පිළිකුල් කරමි. බොහෝ කල් නොමැරී සැප විඳිමින් ජීවත් වීමට කැමතිය. එමෙන් ම දුක් පිළිකුල් කරන අනිකාගේ ජීවිතය, ම විසින් තොර කෙරේ නම් එය ඔහුට අප්‍රිය අමනාප වන්නේය. යම් ධර්ම ස්වභාවයක් මට ද අන්‍යයන්ට ද අප්‍රිය අමනාප වී නම් කෙසේ මම අනෙකෙකු එබඳු දෙයක යොදවන්නෙමි දැ’යි නුවණින් සලකා තෙමේද ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකෙයි. අන්‍යයන් ද ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකීමේ යොදවයි. ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකීමේ ගුණ ද වර්ණනා කරයි.”

මේ අයුරින් මෙනෙහි කොට යමෙක් ස්වකීය හැසිරීම සකස් කොට ගනී නම් එය “තමා උපමා කොට ගෙන හොඳ නරක විනිශ්චය කිරීම” වශයෙන් සැලකේ.

**“සබ්බේ තසන්ති දණ්ඩස්ස - සබ්බේ භායන්ති මච්චුනෝ
අත්තානං උපමං කත්වා - න හනෙය්‍ය න ඝාතයේ.”**

“සියල්ලෝ දඬුවමට හය වෙත්. සියල්ලෝ මරණයට බිය වෙත්. තමාත් දඬුවමට හා මරණයට බිය බැවින් තමා ම උපමා කොට සිතා අනුන් නො නැසිය යුතු ය. නො මැරවිය යුතු ය.”

වේළුවාර සුත්‍රයෙහි තවදුරටත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදාළ පරිදි, “මහණනි, මෙසේ තමා ගැන උපමාන කළ යුතුය. යම් පුද්ගලයෙක් පවිටු වූයේ නම් පාපී සිතිවිලිවලට වසඟ වූයේ නම් අනිත් පුද්ගලයන්ට තමා ද අප්‍රිය වනු ඇත. අමනාප වනු ඇත.”

මෙහිදී අන් පුද්ගලයන්ගේ ක්‍රියා තමාට අප්‍රිය වන්නාසේ ම තමා ද එම ක්‍රියා සිදු කළහොත් අන්‍යයන්ට අප්‍රිය වනු ඇති බව සිතා තම සිත අකුසලයන්ගෙන් එනම්, නරක හැසිරීම් වලින් වළකා ගත යුතුය. අන්‍යයන්ගේ ආකල්පයන් පිළිබඳ ව ගැඹුරින් සිතා තමා හැසිරීම සකස් කොට ගැනීම මෙමගින් අරමුණු වෙයි.

බෞද්ධයාගේ පරම නිෂ්ඨාව, උතුම් සුවය වන නිර්වාණය සාක්ෂාත් කර ගැනීමට හොඳ නරක විනිශ්චය අත්‍යවශ්‍ය වූ සාධකයකි. එහිදී හොඳ නරක විනිශ්චයෙහි ලා උද්ගත විය හැකි ගැටළු නිරාකරණය කිරීම උදෙසා ධර්මානුකූලව ඉගැන්වෙන නිර්ණායක රැසක් පෙළ දහමෙහි අන්තර්ගතය. මෙම නිර්ණායකයන් ස්වාධීන වූත් තමා සතු වින්තන විමසන නිදහස අනුසාරයෙන් පහසුවෙන් අවබෝධ කරගත යුතුය. එලෙස සිතා බලා ගනු ලබන තීරණ තමාගේත් අන්‍යයන්ගේත් තමා හා අනුන් යන උභය පක්ෂයෙන් හිත පිණිස, පරාර්ථය පිණිස යෙදවීමෙන් ජනහිතකාමී, සුවදායී සමාජ පසුබිමක් නිර්මාණය කරගත හැකිය.

පැවරුම -

1. හොඳ- නරක ක්‍රියාකාරකම් විනිශ්චයෙහි ලා බුදුසමය අනුදත් නිර්ණායක ගෙනහැර දක්වන්න.

